

Jaarverslag Humanistisch Historisch Centrum 2011

1. Algemeen

Uiteindelijk kon het HHC bestuur het jaar 2011 afsluiten met een positief gevoel over de (financiële) toekomst van de stichting. Aanvankelijk zag het er in het verslagjaar namelijk naar uit, dat de stichting gedwongen zou zijn om zo'n twintig procent van haar overigens bescheiden jaarbudget vanaf 2012 te schrappen. Dit in verband met de voorgenomen inkrimping van bijdragen vanuit de humanistische achterban. Gesprekken en overleg met de Humanistische Alliantie en de Universiteit voor Humanistiek en tussen de genoemde twee organisaties onderling zorgden er uiteindelijk voor dat er voor 2012 geen bezuinigingen moesten worden doorgevoerd. Dit dankzij een garantstelling van de Humanistische Alliantie en de Universiteit voor Humanistiek, waaraan voor het HHC de verplichting is gekoppeld tot inspanningen om eigen inkomsten te verwerven.

Ondanks de gedurende het jaar steeds aanwezige dreiging van mogelijke bezuinigingen en de daaraan onvermijdelijk gekoppelde inkrimping van de betaalde medewerkers, is er ook in 2011 weer zeer veel werk verzet en tot stand gebracht. Ook hierbij gold weer dat de gelukkig niet aflatende steun van vrijwillige medewerkers essentieel was om het vele voorhanden werk voor elkaar te krijgen. Navolgend een overzicht van alles wat er in 2011 passeerde en tot stand is gebracht.

2. Voornemens en bereikte doelen

*** Meerjarenbeleid 2011 - 2014**

Het in 2010 vastgestelde Meerjarenbeleidplan 2011 – 2014 was vanzelfsprekend uitgangspunt voor het HHC-werkplan 2011. In dit werkplan is op vijf kerntaken (te weten Archiefwerkzaamheden, Documentatie, Research & Onderzoek en Voorlichting& Communicatie) aangegeven aan welke beoogde resultaten door wie gewerkt zou worden en wanneer een en ander gereed zou zijn. Verder is er in aangegeven welke ondersteunende taken en bestuurlijke werkzaamheden verwacht zouden mogen worden.

*** Vrijwilligersbeleid**

Het HHC is verheugd te kunnen melden dat het aantal vrijwillige medewerkers niet slechts op peil is gebleven maar kon worden uitgebreid. Na het vertrek van mevrouw Madeleine Dalmijn als bureau vrijwilligster kon per 16 oktober Nicole Christiaans als haar opvolgster worden aangetrokken. Zij is zich bijna vanaf dat moment met veel enthousiasme voor het HHC gaan inzetten door de verzorging van de in- en uitgaande correspondentie, het voorbereiden en notuleren van vergaderingen, agendabeheer, de redactie van de Nieuwsbrief, het organiseren van bijeenkomsten en het onderhouden van contacten met verschillende organisaties.

Verder werkten er diverse vooral ook nieuwe vrijwilligers mee aan het Digitaliseringsproject en het opzetten van een humanistisch fotoarchief. Inmiddels traditiegetrouw organiseerde het HHC-bureau aan het eind van het jaar voor alle medewerkers/vrijwilligers een eindejaarsbijeenkomst.

***Archiefbewerkingsproject(en)**

- Het in 2009 aangevangen grote archiveringsproject (het bewerken van ca. 111 m1 archieven van o.a. het Humanistisch Verbond, de IHEU, Het Humanistisch Vormings Onderwijs, de Humanistische Geestelijke Verzorging bij de Krijgsmacht, etc.) werd bijna geheel afgerond. Halverwege 2012 zal het HHC de bewerkte archieven overdragen aan het Utrechts Archief

waar het materiaal op professionele wijze bewaard wordt. Het HHC blijft overigens eigenaar van de bij het Utrechts Archief opgeslagen archieven. Het archiefbewerkingsproject is meegefinancierd door het Prins Bernhard Cultuurfonds en het VSB fonds. Beiden ontvangen van onze penningmeester in 2012 een eindrapportage.

- In 2011 zijn verder een aantal archieven van plaatselijke HV-afdelingen zodanig verwerkt, dat deze konden worden ondergebracht bij regionale erfgoedinstellingen (regionale archieven). Het landelijk bureau van het HV vertrouwde het HHC haar archief uit de periode 2000 tot 2009 toe. In totaal 108 archiefdozen. Er is een begin gemaakt met de opschoning van dit materiaal waarna dit zal verhuizen naar het Utrechts Archief en aldaar worden toegevoegd aan het HV archief.

- Eveneens in 2011 ontving het HHC een klein archief met betrekking tot Garm Stuiveling. Een interessante aanvulling op het materiaal dat al aanwezig is bij het Utrechts Archief.

- In februari kreeg het HHC de beschikking over het persoonlijk archief van oud raadsman bij Defensie, Seine van de Belt. Van de Belt was een van de eerste vijf humanistische raadsliden die vanaf 1964 namens het HV de geestelijke verzorging bij de krijgsmacht hebben opgezet.

- Vanuit Rotterdam ontving het HHC het archief van de vrijdenkers vereniging De Vrije Gedachte. Begonnen is met de opschoning er van. Het oudste gedeelte zal worden overgebracht naar het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG) te Amsterdam. Het deel van 1985 tot 2005 zal in het HHC depot worden opgeslagen.

- Tenslotte kreeg het HHC in het verslagjaar het archief van AIM for Human Rights (voorheen Humanistisch Overleg Mensenrechten) in bewaring.

***Digitaliseringsproject**

In de context van de deelname aan het ontwikkelingsproject 'Verteld Verleden', waarin wordt samengewerkt met Aletta (voorheen IIAV), is in het recente verleden besloten de digitalisering van bij het HHC aanwezig audiovisueel materiaal ter hand te nemen. Dat wil zeggen, het digitaliseren van het op de plank liggende beeld en geluid materiaal (geluidscassettes met interviews en opnames van radioprogramma's, geluidsbanden op spoel en videobanden). Van 2010 is met inzet van het HHC bureau het eerste materiaal op magneetband gedigitaliseerd. In 2011 kwam er flink schot in de zaak. Onder aanvoering van vrijwilligers coördinator Jeroen Breekveldt is het merendeel van het bandmateriaal overgezet en bewerkt. Gezocht wordt nog naar een goede manier om het bewerkte en opgeslagen materiaal optimaal beschikbaar en bereikbaar te maken voor de humanistische achterban en mogelijk andere geïnteresseerden.

***Voorlichting & Publicaties**

- Nieuwsbrief.

Ook voor 2011 waren er in principe vier digitale Nieuwsbrieven gepland. Helaas lukte het niet deze planning vast te houden. Enerzijds vanwege de beperkt beschikbare menskracht (de beoogde inzet van de bureauvrijwilliger bleek een te optimistische aanname, pas aan het eind van het verslagjaar kwam dit voor elkaar) en anderzijds vanwege een inpassen van de Nieuwsbrief binnen de vernieuwde website van de Universiteit van Humanistiek. Gelukkig kon het HHC haar donateurs en achterban wel regelmatig over haar doen en laten informeren via de HHC-website pagina's oude stijl. Wel kon eind van het jaar worden aangekondigd dat de Nieuwsbrief van het HHC in januari 2012 onder redactie van Nicole Christiaans en Jules Brabers zou gaan verschijnen in een nieuwe digitale en hopelijk overzichtelijkere, informatievere en interactievere vorm.

- Website en Blogs

* De vernieuwing van de website van de Universiteit voor Humanistiek bood het HHC de gelegenheid om ook haar website een nieuw gezicht te geven. Vanzelfsprekend moest er het nodige werk verzet worden om het oude systeem om te website te maken en te beheren te vervangen. Aan de bezoekers is het om te bepalen of het resultaat tot tevredenheid stemt.

* Om het belang van het HHC voor de humanistische beweging onder de aandacht te brengen is in het voorjaar 2011 begonnen met het invullen van een blog op de site van Human.nl. Uitgangspunt bij de invulling is steeds om een actueel onderwerp te belichten aan de hand van historisch (humanistisch) materiaal. De eerste HHC blog verscheen op 17 februari.

* In het verslagjaar is het HHC zo'n 50 maal via haar website of per e-mail benaderd met een informatieve vraag of verzoek. Het ging daarbij om: bestellingen van boeken, informatievragen over humanistische archieven, aanbiedingen van archiefmateriaal, informatie over humanisme, informatie over humanisten (n.a.v. overlijden), verzoeken om foto's van humanisten. Met name het Humanistisch Verbond maakte herhaald gebruik van de HHC dienstverlening met betrekking tot de laatste twee genoemde zaken.

- Boekuitgaven

Binnen de reeks "Humanistisch Erfgoed" verschenen er niet minder dan drie boeken. Om te beginnen de handelsuitgave van het proefschrift over Jaap van Praag door Alfons Nederkoorn als Erfgoed deel 13. Voor het Erasmushuis te Rotterdam werd Erfdeel nummer 14 met als titel "Erasmus in gesprek" uitgegeven. En als Erfdeel nummer 15 verscheen een boek over vrijdenker en humanist Leo Polak. Verder is er voorbereidend werk verricht voor Erfdeelnuitgaven over "Sociaal Humanisme" en de geschiedenis van de Jongeren Vredes Actie.

- Bijeenkomsten

* Rond de uitgaven van Erfgoed deel 13 over Jaap van Praag werd op 21 oktober een speciale bijeenkomst georganiseerd onder de titel "De actualiteit van Jaap van Praag". Het werd een buitengewoon interessante goedbezochte middag met als gastsprekers onder andere Alfons Nederkoorn en Rob Tielman.

* Op 9 december organiseerde het HHC samen met andere organisaties een symposiummiddag aan de Universiteit van Humanistiek over de humanist Leo Polak onder de titel "Liever een dode leeuw dan een levende hond". Met inleidingen van vrijdenker Jan Bontje, van Leo Samama een kleinzoon van Leo Polak, van jurist en promovendus Vincent Geeraerts, van historicus Hans Vink en tenslotte van professor Peter Derckx. Ook daar bleek veel belangstelling voor. Aan het eind van de bijeenkomst ontving Polak's dochter Ans Samama-Polak een eerste exemplaar van het aan haar vader gewijde Erfdeel boek.

* HHC directeur Bert Gasenbeek verzorgde een viertal voordrachten voor respectievelijk afdelingen van het Humanistisch Verbond en voor het Hoger Onderwijs Voor Ouderen (HOVO). Op het jubileumfeest van het HV zorgde hij voor de presentatie van een kennisquiz.

3. Bestuur

Aan het eind van 2011 nam het HHC na ruim vijftien jaar afscheid van haar voorzitter Rob Tielman. Aan Tielman is veel te danken bij de opbouw en uitbouw van de stichting. Vanzelfsprekend volgde een plezierige afscheidsbijeenkomst waarbij door diverse sprekers herinneringen werden opgehaald en Tielman bedankt werd voor zijn inzet en betrokkenheid die in zo belangrijke mate heeft bijgedragen aan het niet verloren laten gaan van het humanistisch erfgoed. Gelukkig kon het HHC bestuur een uitstekende opvolger voorzitter in de persoon van Rein Zunderdorp aantrekken. Zunderdorp zal naast zijn HHC voorzitterschap overigens nog een jaar (2012) aanblijven als voorzitter van het Humanistisch Verbond. Gedurende het jaar bestond het algemeen bestuur (AB) uit de volgende personen. Voorzitter Rob Tielman (tot 21 oktober 2011), secretaris Michael Kerkhof, penningmeester Henk Engelsman, leden Rudolf de Jong en Willeke Los. Ook in 2011 bleef de bestuursvacature bestemd voor een kandidaat uit de archiefsector onvervuld. Afgesproken is deze in 2012 in te vullen.

In het afgelopen jaar vonden er twee AB-vergaderingen plaats (9 mei en 10 oktober) waarin de volgende zaken aan de orde kwamen: *Behandeling en vaststelling van het algemeen en het financieel jaarverslag 2010; *de keuze van een nieuwe naam (Humanistisch Historisch Centrum); *de actualisering en vaststelling van een HHC-Meerjarenbeleid 2011- 2014 (inclusief consequenties en toekomstperspectief); * bestuurssamenstelling; *de afronding van het Archiefproject; *viering vijftien jaar Humanistisch Archief.

Zoals onder algemeen aangegeven was 2011 voor het bestuur een spannend jaar vanwege de begrotingsperikelen. Eén en ander leidde tot correspondentie met het bestuur van de Humanistische Alliantie en de Universiteit van Humanistiek waarin het HHC onder andere duidelijk maakte wat de gevolgen zouden zijn van zo'n 20 procent minder inkomsten voor het werk en de bezetting van de stichting. Ook werd het bestuur van de Humanistische Alliantie een inzichtelijke urenverantwoording van de HHC werkzaamheden 2011/2012 voorgelegd. Eén en ander leidde uiteindelijk tot afspraken over door het HHC te verrichten inspanningen om eigen inkomsten te verwerven en een gelimiteerde garantstelling van de Humanistische Alliantie en de Universiteit voor Humanistiek op het afdekken van een mogelijk HHC financieringstekort.

Het dagelijks HHC bestuur hield in principe vierwekelijks een vergadering. De bestuursvergaderingen (zowel DB als AB vergaderingen) zijn tevens bijgewoond door Bert Gasenbeek als HA-directeur en door onze algemeen medewerker Jules Brabers. Gedurende een korte periode (van april tot augustus) was Madeleine Dalmijn actief als bureauvrijwilligster. Zij verzorgde in de bestuursverslagen, de correspondentie en de agendabewaking. Helaas moest zij om persoonlijke reden afhaken. In september werd daarom een werving voor een nieuwe bureauvrijwilliger gestart. Het resulteerde in het aantrekken van Nicole Christiaans per 16 oktober die sindsdien vol enthousiasme optreedt als ondersteuner van bestuur en directeur van het HHC.

Michael G. Kerkhof, secretaris HHC-bestuur.